

De symbolo

est. Cūq; diu iaculisset mortu⁹ reuixit. et mulieri assidēti sibi dixit. Cito voca sacerdotē. Sacerdos adest z corā oīb; cōfitef dicēs. Ego fui raptus ad tribunal xpi. z cū in trib; maxime accusarer a demonib;. z ferri deberet sn̄a s̄ me: p̄ssi/ma mī rogauit filiū suū vt ad corpus redirez locum penitētie suscepturus qđ et factum est. Unū de peccatis erat qđ de cimas ex agris meis z bonis nō cōplete dedi. Secūdū qđ pisces cuz socijs meis de religiosoz piscina cepiz comedi. Ter cū: n qđ segetes pauperū cū canib; venatic; z culcaui. Ad hoc rustici ab eo dānum passi dixerūt. Cur debuist; dñe p hīs dānari: cū vobis hoc puro corde dimiserimus. At illa vestra remissio n̄ sufficit mihi ad salutē. qz dñs eraz ad soluendū qđ vos ad relaxandū. hec dicēs: iussit damna restitui. z sic decessit. **E**xemplū aliud de beata virgine. Fuit quidā vir nobilis: s; tyrannus totus erga suos z alienos vt oēs vindictaz peteret a deo de eo. z hūc trigit infirmari ad mortē. Qui aduocans ep̄m loci illius pure cōfessus est. a quo petiuit: vt sibi sanitatē apud deum impetraret. Quis ep̄s (qz bonus erat) obtinuit sibi sanitatem: p̄stata tamē prius fide: qđ certō neminē lederet. Quo z ualescēte amplius indifferenter oēs lesit. ita vt nō soluz ei: s; etiā ep̄o oēs maledicerēt. Post hoc iterū infirmatus est z oppressus igne sacro sicut prius adeo vt oīa eius membra arderēt. z de vita desperaret. Vocauit igitur ep̄m. p̄mittens satisfactionē de se: de nō seruata: vt itez sanus fieret. qđ renuit recedens cū indignatiōe. Appropinquante autem morte clamauit: z beatā virgīnem inuocauit. Et respiciēs in celū vidit in aere pendentem filiū dei oīpotentis in cruce. z matrem suam sibi astātem z orantem p se: At iesus ait. Vaf non possum facere. Ecce em̄ rursuz crucifixi me. z ostendit ei cicatrices sanguineas. Quo dyidēs peccator: igemuit ex

clamās voce magna. **O** bone iesu si te crucifixi peccatis meis: matrē tamen tuam semp honorauī. ieiunauerat em̄ omni sabbato ad honorē beate virgīs. Cū qz sic clamaret audiuit vocē iesu dicētis mī oranti. Ecce mater dedi eū tibi. z sanar⁹ est. Qui postmodū ablata restituit z vitā emēdauit z laudabili fine q̄euit

Incipit expositio

super symbolum apostolorum. **A**

gnis qui viuūt z credit in me nō morietur in eternū.

Joh. xi. Sciendū qđ fides frequēter est p̄dicanda fidelib;. z ab eis diligēter custo

dienda. qz est fundamentū oīs boni. Un̄ apl's. Fundamentū aliud nemo p̄t ponere p̄ter illud qđ positū est. qđ est iesus xps. i. fides xpi. Aug⁹. Fides est bonorū fundamentū. fides est humane salutis inicitū. sine hac nemo ad filioz dei numerū potest puenire. Hebreoz. xi. Impossibile est sine fide deo placē. Ergo vt deo placere possimus debem⁹ habere fidem rectam. integrā. z firmā. qz s̄m apl'm ad Hebreos. x. Iustus ex fide viuūt. Un̄ etiā Chrysost. in tractatu de symbolo. Fides religionis catholice lumē est anime. ostium vite. fundamentum salutis eterne. Nos igitur de fide ecclesie sumus locuturi. Tunc sciendum qđ in symbolo apostolorū duodecim s̄ articuli s̄m numerū apl'oz a quibus cōpositum est. Nam duodecim apl'i congregati descripserūt duodecim articulos s̄ dei in p̄mo cōsilio. de quo habet actuz xv. Cuius p̄ma diffinitio fuit data per beatum Petrū. sed beatus paulus non habetur ibi qui tūc adhuc nō fuit elect⁹ in apostolū. Et p̄mus articulus p̄tinet ad patrem. z alij sex ad filiū. z quin; vl timi ad spiritū sanctū. Pro quo notā dū qđ nullus hominum dubitare debet. s; quilibet ch̄stianus tenetur credere tri/

nitatem personarum. et unitatem eentie diuine. Nec tamen curiosè scrutanda est beata trinitas. sed simpliciter credenda Bernardus. Scrutari hanc temeritas est. credere pietas. nosse vita eterna.

Hec autem beata trinitas multipliciter probatur. Primo per sacram scripturam. **U**n dicitur Gen. i. Faciamus hominem ad huiusmodi imaginem et similitudinem nostram. hoc est verbum patris ad filium et spiritum sanctum. Faciamus enim signat pluralitatem personarum. huiusmodi imaginem in singulari signat unitatem eentie. Item probatur per auctoritatem angelicam. **U**nde **E**saie vi. dicitur. Sanctus sanctus sanctus dominus deus sabaoth. id est deus exercituum. plena est omnis terra gloria eius. Sic enim canit angelus in celo. dicit enim ter sanctus sanctus sanctus. ad designandum trinitatem personarum. postmodum dominus deus. ad designandum unitatem eentie. Item probatur per apostolum. **I**. Joh. v. Tres sunt qui testimonium dant in celo. pater. verbum. et spiritus sanctus. et hi tres unum sunt. **C**hristus in euangelio dicit. ut habet **M**atth. vltio. Baptisantes vos in nomine patris et filii. et spiritus sancti. Item cognoscitur in creaturis: non tamen plene cognosci potest in aliqua creatura. Primo cognoscitur in sole. **U**n **A**ug. dicit. Tria sunt in sole. scilicet quod est. id est substantia. quod lucet. id est splendor. quod calet. id est calor. Et calor procedit a sole et a splendore. sic est de trinitate. quia spiritus sanctus procedit a patre et filio. Item in aqua. verbi gratia. Fons est per se. rivulus fluit a fonte. stagnum generatur ab utroque. Item si speculuz ponitur in aqua clara contra solem: tunc tres soles apparent. unus in celo. et duo in radio. Sic inspicendo sacram scripturam invenimus trinitatem personarum. et unitatem eentie. Item magnitudo creaturarum et pulchritudo et utilitas creaturarum ad trinitatem pertinet: in magnitudine denotatur dei patris potentia. in pulchritudine dei filii sapientia. in utilitate

spiritus sancti bonitas. **Q**ueritur circa predicta. quare omnipotentia plus appropriatur patri quam filio vel spiritus sancto. cum tamen sit unus omnipotens. **U**nde **A**nastasius. Omnipotens pater. omnipotens filius. omnipotens spiritus sanctus. et tamen non tres omnipotentes. sed unus omnipotens. **R**nde **A**ug. de tri. **U**n in creaturis solet notari defectus potentie. in patre propter antiquitatem. In filio solet notari ignorantia propter iuventutem et in experientiam. Et nomen spiritus sancti sonare solet vehementiam. **U**n **E**sa. ij. Quis scite ab homine cuius spiritus esse in naribus eius. Et ne putet similiter esse in diuinis sicut in creaturis. Patri non solum attribuitur potentia sed omnipotentia. ne videatur senior. Et ob hoc dicitur in symbolo. credo in deum patrem omnipotentem. Et filio attribuitur non solum sapientia. sed etiam omnis sapientia et scientia. ne videatur minor et minus scies aut minus expertus. Spiritus sancto attribuitur bonitas: ne putet crudelis aut vehemens. **U**n **P**s. Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam. **E**ccl. xxij. Spiritus meus super mel dulcis.

De primo articulo fidei **C**

Redo in deum patrem omnipotentem creatorem celi et terre. **I**stius primam articulum ponit beatus

Petrus apostolus. in quo continetur distincte tres credite veritates. Quarum prima est de diuina unitate cum dicit **C**redo in deum in singulari et non in plurali. Secunda de diuina omnipotentia cum dicit. patrem omnipotentem. Tertia de mundi creatore cum dicit. creatorem celi et terre. **C**redo in deum. Circa quod notandum quod est differentia inter credere in deo. et credere deum. et credere in deum. **S**ecundum magistrum sententiarum li. iij. dist. xxij. qui dicit. Credere deo est credere vera esse que loquitur deus. quod etiam mali faciunt. et nos credimus homini. sed non in homine. Credere deum est credere quod ipse sit deus. quod etiam multi faciunt. quia **f**ra

De symbolo

Jacobū. Demones credūt z tremiscūt
Credere in deū est credēdo deum ama-
re p affectum. z credēdo in eum ire. scz p
bonum opus. z credēdo ei adherē quā-
tum ad tolerantiam mali. z credendo xpi
mēbris incorporari quantū ad dilectōem
p̄ximi. Patres omnipotentē: hoc est val-
de dulce verbū homini fideli. Magna
em spes datur homini in xpo illo. Pa-
tri em nunq̄ potest deesse bona volun-
tas ad filios: p̄cipue cum ip̄e fm apo-
stolū est pater misericordiarū. Et fm di-
ctū Esaie. xlix. Vinus obliuiscit filio-
rum suoz q̄s mater carnalis Sicut em ait
Nūquid potest mater obliuiscit infantē
suum vt nō misereatur filio vteri sui Et
si ip̄a oblita fuerit ego tamen nō obliu-
iscar tui: in manibz meis descripsi te. Lū-
aut oipotēs sit nō pōt ei deesse p̄stas
nō implendo bonam volūtatē quam
habet ad filios. Cōtra hoc verbū vidē-
tur peccare qui derelinquūt deum p̄ in-
iustiarum rerum acq̄sitiōem. z adherent
diabolo nō restituendo res iniustas: cre-
dentes se famemori si deo p̄fidenter ser-
uierent. Vidēt em credere q̄ diabolus
melioris volūtatē vel potestatis sit ad
p̄uidendū eis qui sibi seruiūt q̄s deus.
Quomodo ergo et cū quali fiducia di-
cūt tales in symbolo. Credo in deū pa-
trem omnipotentē creatorē celī z terre.
id est fm Aug⁹. creatorē omnīū rerum
visibilīū z invisibilīū. **D** **C** Scē-
dum circa hoc. q̄ deus creauit triplicē
naturam. s. pure spūalem vt āgelos. pu-
re corporale vt elemēta. celū. terram. la-
pides. ligna. z sic de alijs. Et creaturā
p̄tim spūalem z partim corporalem. vt
hoīem: cuius aīa est creatura spūalis.
corpus vero est creatura corpalis. No-
ta dīntiam inter creare z facere. Creare
est ex nihilo aliquid facere. z hoc est im-
possibile fm Aresto. qui dicit p̄mo d̄ ge-
neratōe z corruptōe. Ex nihilo nihil fit
Et p̄pterea Aresto. viij. phisicorum dī-
cit mundum ab eterno fuisse. sed a deo

creatum. **Vñ Gen. i.** In principio crea-
uit deus celum z terram. S̄z facere est
ex aliquo aliquid facere. Et creare soluz
pertinet ad deum. Contra hunc articu-
lū sunt manichei. qui dicunt visibilia eē
creata a p̄ncipe tenebrarū. inuisibilia ve-
ro a deo. Que heresis ē odilis deo z ho-
minibz: Deo. quia talis heresis deo su-
um dominū diminuit: dū visibilia eius
dominio subtrahit. Hoībus. qz contu-
meliam eis facit dum eos ex parte ex qua
visibiles sunt diabolo attribuit. immo
talī heresi debonestat omēs visibiles
creaturas dum eas dicit a diabolo esse
creatas. **E** **C** Ex consideratōe illi-
us articuli homo dīrigitur ad tria. P̄-
mo ad gratiarū actōes. quia ex quo de⁹
est creator omnīū creaturarum: certū
est quicqd sumus vel habem⁹ a deo ha-
bemus. i. **L** **h** **o** **r** **i** **n** **t** **h**. iij. Quid habes
quod nō accepisti. p̄s. Domini est terra
et plenitudo eius. Sed ex quo omnia a
deo habem⁹: tū merito tenemur ei gra-
tiarū actōes reddere referre. p̄s. Quid
retribuam domino p̄ omnibus que re-
tribuit mihi. **L** **h** **u** **s** **o** **s** **t**. in sermone quo-
dam. Liberalissimus est deus. Quan-
ta tibi largitus est ad sustentatōes: quā-
ta ad eruditōem. quanta ad correctōes.
quanta etiā ad delectatōem. Et hec
omnia gratis dedit. **S** **e** **c** **u** **n** **d** **o** **i** **n** **d** **u** **c** **i** **m** **u** **r**
ad bene vtendū rebus creatis Nā
creaturis debem⁹ vti ad hoc ad qd cre-
ate sunt. Sunt autem create ad duo.
P̄mo ad gloriā dei. Prouerbiorū. xi
Uniuersa p̄pter seipsum. i. ad gloriā su-
am operatus est deus. Secundo crea-
te sunt ad vtilitatem hominis. Debe-
mus ergo vti creaturis ad honorē dei z
vtilitatem pp̄riā. Sed heu plures sunt
q̄ nō regratiant deo de creaturis suis. i
mo sepius abutuntur donis dei. **Vñ**
Aug⁹. de ciuitate dei. Quisq̄s bñficia
dei non videt cecus est. nec laudat i gra-
tus est. quisq̄s in laudando reluctatur
insanus est. Scienduz etiā q̄ illi mul-

tum se timere dñi q̄ maleverunt creaturę
z donis dei. qz de his districtā redditu
ri sūt rōem. **Uñ** **Chriso.** sup **Mat.** In
die illo nihil ē. qd̄ rñdeam? vbi celū et
fra z aq̄ sol et luna dies z noctes z mū/
dus tor? stabit aduersus nos in testimo
niū peccatorū nostrorū. Et si omnia tace/
rent: tamē ip̄e cogitationes nostrez ipsa
opa specialit̄ stabūt añ oculos nros ac
culantes nos añ deū. **Dicere** ap̄lo. Co
gitationib; inuicē accusantium. **Tertio**
inducimur ex isto articulo ad cognitōez
humane dignitatis: qz deus oēs creatu
ras creauit pp̄t̄ hoīez z subiecit eas ho/
mini. **Sen. i.** Dominamini pisab; mar;
ps. **O**ia subiecasti sub pedib; ei?. **Est**
hō tāte dignitatis q̄ debet p̄esse om/
nib; creaturis z subesse deo.

De scdo articulo.

In iesum ch̄m filium ei? vni
cum dñm nr̄m. **I**stum secundū
articulū descripsit **Iohes** ap̄ls
etiā euāgelista. **Qui** post dictū b̄ti **Pe**
tri ap̄li a diunxit. z in ihm xpm. zc. **Et**
quidē cōuenienter illi? articuli descriptio
fuit sibi data: cui maiestas verbī in cena
fuit reuelata. vt p̄sonam filij exp̄licaēt in
secūdo articulo fidei xp̄iane. **Qui** postea
dixit in euā. qd̄ scripsit **In** principio ēat
verbū. z verbū zc. **Et** notandū q̄ b̄tis
Ioannes in illo articulo p̄mo dicit ie/
sum qui interpretat̄ saluator. p̄ h̄ designa
tur q̄ ip̄e est q̄ vult oēs homines saluari.
Scdo dicit xpm. per hoc designat̄ q̄ n̄
solū est saluator. s̄ etiam magister. quia
ch̄s interpretat̄ vinctus. z vinctio docet d̄
omnib;. **¶** **Pro** quo sciēdū q̄ ma/
gister noster christus docz nos p̄mo hu
militatem contra superbā dicens **Mat**
xi. **D**iscite a me: qz mitis sum z humilis
corde **Aug.** de verbis dñi. sermone. xi.
Discite a me inquit dñs nō mūdū crea/
re: nō visibilia z inuisibilia cūcta creare:
nō in isto mūdo mirabilia facere v̄l mor
tuos suscitare. sed qz mitis suz z hūilis
corde. **Secūdo** docet nos dilectionem

inimicorum contra inuidiam. **Matth.**
¶ **D**iligite inimicos vestros: benefacite
his qui vos oderunt z orate pro p̄sequē/
tibus z calumniātib; vos: vt sitis fi/
lij patris vestri qui in celis est. **Tertio**
docet nos orare z intenta oratione orare
z hoc est contra somnolentiā. **Matth.**
xxvi. **V**igilate z orate. ne intretis i tem
pratōez. **Aug.** **O**ratio tua locutio est
ad deum. **Quādo** legis: deus tibi loq̄/
tur. quādo oras cum deo loqueris **Aug**
g. in s̄mone. **O**ratio orātis est subsidi/
um: deo sacrificium. demonibus autez
flagellum. **Quarto** docet temporalia
relinquere contra auariciā. **Luce. i4.**
Nisi quis renunciauerit omnibus que
possidet: non potest meus esse discipul?
Beda sup verba predicta. **D**iscat iquā
renunciare omnib; z relinquere omnia
quia renunciare conuenit omnib; q̄ ita
liciteverunt mundanis que possident. et
cum mente tendunt ad et̄na. **Relique**
re est tātmōdo p̄fectorum qui z omnia
tp̄alia postponunt. z solis et̄nis inhīat.
Quinto docet operari opa bona z me/
ritoria contra accidiā. **Iohis. x.** **O**p̄ea
mini dum dies est. quia venit nox q̄ndo
nemo operari potest. **Bern.** de conside
ratione **S**i labor te terzet merces iuitet
Unusquisq; em̄ s̄m suum pp̄rium labo
rem mercedem accipiet. **Leo** papa in q̄
dā s̄mone. **N**on dormiētibus regnum
celorum puenit: nec ocio nec desidia tor
pentibus beatitudo et̄nitatis repromit
tit. **Sexto** docet tribulatōez z aduersi/
sitates patienter sufferre. **Matth. ¶** **S**i
quis te p̄cussit in ynā zc. **I**tem **Luce**
xxi. **I**n patricia vestra possidebitis ani/
mas vestras. **Breg.** super euā. **L**ū au
dieritis p̄elia. **P**atientia est aliena ma
la equanimit̄ perpeti. contra eū quoq;
qui mala irrogat nullo dolore moueri.
Septimo docet omnes peccatores pe/
nitentiā agere. **Dicit** **Mat.** **N**isi peni
tentiā egeritis. **Augustin.** de verbis
domini sermone. **4i.** **T**empus quo nō

De symbolo

penitemus vertitur nobis in iudicium
tota enim vita est temp⁹ penitendi ¶ **S**e
quitur filius eius vnica. **U**bi debem⁹ cre
dere quod christus est vnigenitus et verus fi
lius dei. et quod fuit cum patre eternaliter. et
quod est alia persona a patre. et quod est vni
tate substantie cum patre. ¶ **S**equitur
dominus nostrum. **U**bi sciendum quod libent⁹ de
bemus eum habere. per dominum. **P**rius: quod est no
bilis. **L**u. i. Altissimi filii. **P**s. Magn⁹
dominus et laudabilis nimis. et magnitu
dinis eius non est finis. **S**ecundo. quia
mansuetus: ergo agn⁹ nominat. **J**ohis
p. vbi dicit. **J**oannes baptista **E**cce ag
nus dei. **E**saie. 53. **T**anquam ouis coram
tondente se obmutescit. **T**ertio quod fortis
ad prelegendum et liberandum nos a malo **P**s
De⁹ p⁹ector vite mee a quo trepidabo.
Quarto: quod nos creauit. **P**s. **I**pe fecit
nos: et non ipsi nos. **I**nsup nos redemit
propter sanguinem suo. **A**p⁹ls. **E**mpti estis
propter magno. **Q**uinto. quod larg⁹ est ad remu
nerandum seruos suos. **A**ug⁹. libro. 22
de ciuitate dei. **I**pe deus erit finis desi
deriorum nostrorum quod sine fine videbit sine
fastidio amabitur. sine fatigatioe lauda
bit. **I**tem **A**ug⁹. in eodem libro. **Q**uod de
us preparauit diligentibus se: fide non capit. spe
non attingit. charitate non comprehendit
desideria et vota transgredit. acquiri potest
in mari non potest.

¶ De decimo articulo.

Ubi conceptus est de spiritu sancto natus
ex maria virgine. **H**ic articulum
ponit **J**acobus maior frat⁹ **J**o
annis qui fuerunt filij zebedei **I**n quo ar
ticulo ponit duas distinctas veritates:
Primam de christi conceptioe: cum dicit. qui
conceptus est de spiritu sancto. **S**ecundam de
eius benedicta natiuitate: cum subdit. natus
ex **M**aria virgine. **U**bi sciendum est quod non so
lum necessarium est christiano credere fili
um dei: sed etiam necessarium est credere
eius incarnationem per quam nobis visibili
lis apparuit. **B**aruch. iij. **P**ost hec in
frisis visus est. et cum hominibus conuersatus est.

¶ **Q**uerit quomodo incarnatio christi facta
sit. **R**espondet quod postquam angelus **B**abri
el fuit missus ad virginem mariam. vt ha
bet **L**u. i. **E**t maria credidit et consen
sit: tunc spiritus sanctus superuenit in eam. et eam
sanctificauit et fecundauit et formauit in in
stanti de purissimo sanguine virginis ma
rie (vult alij dicit de purissimis humo
ribus eius) corpus christi. et in eodem instans
ti in quo formatum est corpus creata est et ani
ma ex nihilo. et in eodem instanti coniun
cta est corpori organizato **E**t illa duo cor
pus et anima simul mox fuerunt deitati vni
ta in dei filij persona. **I**tem sciendum est in **H**en
rici de firmaria quod tota trinitas illam in
carnationem operata est. quod opera trinitatis
ad extra sunt indiuisa. **N**am ibi fuit po
tertia patris: quod statim corpus formauit
et animam creauit. et illa duo diuinitati vni
uit in illo momento cum dixit. **E**cce an
gela domini. hoc non potuit facere potentia
alicuius creature. quod ois creatura in sua
operacione requirit diem vt moueatur ab or
iente in occidentem: luna ad complemen
tum sui cursus requirit mensem. sol in te
mperato formatur in vtero matris. **I**n con
ceptione autem christi operata est potentia pa
tris. quod in instanti conceptio completa fu
it. **I**tem operata est ibi sapientia filij. quia
ibi corpus suum optime disposuit et omnia
membra decenter ornauit. **P**s. **S**peciosus
forma pro filijs hominum. **I**tem operata est
gratia spiritus sancti qui conceptionem illam
mundam ab omni peccato reddidit **Q**uod
non est factus in aliquo puro homine. **L**icet
enim aliqui nati sunt sine peccato et sanctifi
cati in vtero matris. **S**icut beata virgo
maria **J**oannes baptista. **h**ieremias. tamen
in peccato originali sunt concepti. et in ro
nem seminale descendunt ab **A**dam.
Christus autem non solum natus sed etiam
conceptus fuit sine peccato. **A**ug⁹. **S**oli
us redemptoris est esse sine peccato **H**ec
Hen. d. fir. sup symbolum **¶** **Q**uerit

De simbolo

muerunt gētes: z populi meditati sunt inania. Astiterūt. zc Quarto quare patif. Rñdeo ppter peccata nostra z salutem nostrā. Esa. 53. Propt zel^o populi mei percussi eū Quito quid coegit eū Respōdeo maxima charitas. Apoc. 1. Dilexit nos z lauit nos a peccis nris in sanguine suo. Romān. 5. Commēdat deus suam charitatem in nob. qm̄ cum inimici essemus xps p nobis passus ē: z mortuus iustus pro iniustis. Passus sub pontio pilato. Notandū q̄ christ^o passus est sub yno pilato: nunc autez in membris suis patitur a multis pilatis: Mat. 27. Qd̄ vni ex minimis meis fecistis: mihi fecistis. Et ideo charissime: si iniuriōse pateris a iudice iniquo: noli murmurare. Sed memento dñm ihm christum passum sub pontio pilato Itē si subditus es: z habes prelatum corruptuz p̄mentem te contra iusticiam: sis patiens qz ipe est tuus pilat^o. Si mulier es: z habes viuz furiosum te p̄cutientez: sis patiens: quia ipe est tuus pylat^o. Si seruus es. z habes dñm impium et crudelēte molestantē. nō mireris. qz ipse est tu^o pylat^o. z sic d̄ alijs. Et oēs isti p̄dicti debēt esse patientes. qz p his tribulationibz habituri sūt magnū p̄miū i celo. Mat. 5. Bti estis cū maledixerint vob hoies z p̄secuti vos fuerint: et dixerint om̄e malū aduersū vos: mētētes p̄f me. Gaudetez exultatez qm̄ merces vestra copiosa est in celis. Itē sciendū q̄ ponti^o est cognomē ab insula pōti nominatū: h̄ pylat^o est p̄ziū. z erat gētilis z indign^o pane. qz fm̄ Aug^o. Peccator non est dignus pane quo vescat. A quo malo hoie xps ad mortē sententiat^o z iudicat^o. Itē sciendū q̄ Uincēt^o in speculo historiali dicit q̄ pylat^o accusatus est in multis a vitellio p̄fide syrie. Et primo de morte omnium innocentiū quos occiderat. z q̄ imagines gentiliū ponebat in tēplo. Itē q̄ pecuniā positā in corbonā redigebat in su-

osylus: inde faciēns aqueductuz in domum suam. Pro his missus est in exilium z ibi in multas incidēs calamitates se p̄pria manu interemit.

De quinto articulo:

Ascendit ad inferna. Itē quī-

ntum articulū scribit beatus philippus ap̄ls. Circa quez articu-

lum p̄mo q̄rit: quo tempore vel qua hora christus ad inferna descendit: Respōdeo fm̄ Tho. q̄ statim qm̄ aia ch̄i fuit a corpore separata: tūc anima ch̄i de itati vnita descendit ad lumbum pat̄ri: z mansit ibi ab hora mortis ch̄i que fuit hora sexte ferie nona vsqz ad horaz resurrectionis. z hoc fuit tempus q̄da: ginta horarum. Quia diluculo diei dominice surrexit. z i eadē hō resurrectionis eduxit eos de lymbō Itē sciendū q̄ anima ch̄i separata fuit a corpore. h̄ deitas mansit cum anima ad infernuz descendente. z etiā cum corpore in sepulchro iacente. Itē sciendū q̄ añ ch̄i sti passionem fuerūt quatuor receptacula animarum. Primus locus fuit infernus damnatoz in quo est pena sensus z pena damni. i. carentia visionis dei. Ac etiam ibi sunt tenebre exteriores z interiores. i. carentia gratie: z carentia glorie Ad hunc locū christus non descendit. nec ab illo aliquem liberauit Rō qz xpi passio nulli p̄dest: nisi sit eius membruz vel fiat p̄ conuersionem. Sed illi in inferno non fuerūt membra ch̄i. nec poterant fieri: quia fuerūt extra statū merēdi: qz nec in illo loco est redemptio: nec pro eis est orādum. Unde beat^o Aug^o Si scirem pat̄rē meū in inferno: nō p̄larē p̄ eo q̄ p̄ diabolo Secundus loc^o est lymbus puerorum. id est illoz infantiū in peccato originali decedētiū. q̄ lymbus est sup̄ infernū z ibi est pena dāni. i. carentia visionis diuine. z nō pena sensus. i. sensibilis pena nō est ibi Et st̄z ibi tenebre exteriores z interiores. i. carentia gratie z glorie. Ad illū locū ch̄s

etiā non descēdit nec ab eo aliquē etiam liberauit. Ratio huius: quia illi puuli nō fuerūt capaces grē xp̄i. nec satisfactio ch̄i poterat illis suffragari neq; ad eos extēdi. **Q**uod ad illos solū extēdit q̄ ei membra efficiunt p̄ fidem: vel aliq̄ fidei sacramentum. Sed neutrū illi poterant habere. Tertius locus est purgatoriuū z est sup̄ lymbū pueroz ibi est pena dāni z sensus ad tps̄ determinatū z finitum. Et sunt ibi tātū tenebre exteriores quia grām habent. Ibi est ignis corporalis in quo aīe illoz qui in hac vita penitentiam suam non impleuerūt affligunt vsq; ad satisfactōem condignā. **Q**uerit̄. vtz illi qui fuerunt in purgatorio libēti sint. quādo ch̄s descēdit ad lymbū patrum. Respondeo q̄ non: sed solū illi q̄ tunc purgati fuerunt sufficienter. v̄l meruerūt h̄ q̄ illo tpe. s. i. descēsu xp̄i liberari debuissent. **R**ō ē qz passio ch̄i n̄ habuit t̄palē virtutē z trāsitoria: sed sempiternā. Sed pena purgatorij est trāsitoria z t̄palis. z ideo q̄ fuerūt tales quales nūc sunt qui in purgatorio detinentur: non fuerunt a purgatorio liberati p̄ descensum xp̄i ad inferos: Sed solum illi qui tunc purgati fuerunt vel alias hoc meruerunt q̄ tpe descensus ch̄i libera rī deberent. **Q**uartus loc⁹ z sup̄m⁹ est lymbū sanctorū patrū vbi fuit pena dāni id est carētia visionis diuine z non pena sensus. Et erant ibi pene exteriores sed non interiores. qz oēs isti in gratia fuerūt. Et ad istū ch̄s descēdit z fregit. z sc̄tōs patres inde eduxit. **E**x isto articulo habemus duo documēta. Prīmū q̄ debemus habere spem de dō. quia si illos qui fuerunt in lymbū visitauit: quilibet nostrū potest confidere q̄ nos in tribulationibus nostris non derelinquet. p̄s: **E**um ip̄o sum in tribulatione: eripiam eum: z glorificabo eum. Secundū documētū est q̄ debem⁹ animab; p̄ximoz nostroz subuenire. Si em̄ xp̄s descēdit ad inferos: vt suos liberaret. Et nos ex

emplo ch̄i debem⁹ subuenire aīab; per suffragia. **U**n̄ ip̄i clamāt ad nos. **J**ob 19. **M**iseremini mei miseremini mei: saltez vos amici mei.

De sexto articulo.

Etia die resurrexit a mortuis.

Hunc sextum articulum descripsit sanctus thomas apostolus z conuenienter scripsit istum articulum quia i eo prius dubitauerat: z d̄ eo plene certificatus fuit. sicut habetur **J**o 1 annis. xx. vbi ch̄stus dicit thome: **I**fer digitum tuum huc z vide man⁹ meas. z affer manum tuam z mitte in lat⁹ meum: z noli esse incredulus: sed fidelis. **U**nde sanctus thomas in tertia parte. q. 54. ar. 4. dicit q̄ sanctus thomas apostolus nō solum vidit vulnera ch̄stī: sed etiam tetigit. **E**t nō tādūz fm̄ **H**enricū de firmaria. Sicut necessariū est nobis credere q̄ ch̄st⁹ mortuus fuit: ita necessariū est nobis credere q̄ resurrexit: qz hoc valet ad subleuatōem sp̄ei nostre. quia membris datur sp̄s z consideratione capitis. **Q**uod si ch̄stus resurrexit: z nos resurgemus. **S**urrexerit autem resurrectione perfecta q̄ est ad v̄tā immortalē. **R**homa. 6. **C**h̄s resurgēs ex mortuis iā nō morit̄.

De septimo articulo.

Scēdit ad celos. seder ad dexte

Rā dei p̄is omnipotētis **H**unc articulū posuit beatus bartholomeus. Et necessariū est credere q̄ ch̄stus quadragesima die celos ascendit. **Q**uia sicut credimus passionem z resurrectionem sic z ascensionem. quia passio accendit nos ad charitatem. resurrectio erigit ad finem. ascensio eleuat ad spem. **U**bi considerandum est in isto articulo magnitudo virtutis dei. qz ascēdit in forma hūana cum corpore z anima. z cum vtraz natura diuina z humana scilicet de monte oliueti qui distat a hierusalem per mille passus. z p̄ntib; apostolis. z cū beatissima virgine maria. et alijs mulie

De symbolo

tribus q̄ secute eum fuerunt a galilea..
Et cū septuaginta duob; discipulis Et
verisimile est q̄ non solum iam dicti p̄n
tes fuerunt in monte oliueti: s̄ etiā mul
ti alij discipuli christi occulti p̄pter merū
iudeoz. vt nicodemus. gamaliel Joseph
ab aromathia. et similes venerūt in pro
cessione cū aplis aut alio mō ad mōtes
oliueti vt viderēt ch̄m dñm suum ascen
dere in celum. Dicit enim magister hy
storiar; q̄ facto prandio in die ascensio
nis cōgregauerunt se in monte syon xp̄i
discipuli et exierunt cū processione in mon
tem oliueti vt viderent christum ascende
re cum potentia magna. Itē sciendum
q̄ christus ascendit gaudens s̄m illud.
ps̄. Ascendit deus in iubilatiōe: nec ip
se solus gaudebat: sed et ip̄i om̄es qui fu
erunt presentes. Similiter angel; et om
nes anime que ab eo de lyngo liberate
fuerunt. videlicet sanctor; patrum p̄be
tarum patriarcharum: sanctor; innocen
tium. sancti Joannis baptiste. et illor; iu
storum qui fuerunt mortui: vel pur
gati a resurrectione christi vsq; ad ascen
sionem eius. he anime singule cum chri
sto ascenderunt et fuerunt in maxima iu
bilatione. Et hoc voluit signare: ps̄. di
cens. Ascendens in altum captiuaz du
xit captiuitatez. id est illos qui fuerūt ca
ptiu; i lyngo inferni ¶ Sedet ad dexte
ram dei. Vbi sciendum q̄ christus di
citur sedere ad dexterā dei omnipoten
tis. quia simul habet cum patre gl̄iam
diuinitatis. beatitudinem et iudiciariaz
potestatem. Quia s̄m Joannē damas
cenum. Per dexteram intelligitur gl̄ia
diuinitatis. Sed s̄m Auḡ. Per dexte
ram beatitudo patris et iudiciaria pote
stas intelligitur. Nam s̄m naturam di
uinam christus cum patre habet om̄ia
p̄dicta equaliter in eadem maiestate. qz
nullus gradus est in diuinis personis.
videlicet q̄ vna p̄sona esset dignior alia
quia sunt per om̄ia equales et omnino
eque p̄fecte atq; digne. Christus s̄o s̄m

humanam naturam et s̄m q̄ homo di
citur sedere ad dexteram patris. id est in
potioribus bonis p̄e om̄ibus alijs san
ctis. Transcendit enim corpus christi
sua dignitate p̄t est vnitum deitati n̄
solum omnem creaturam corpalem sed
etiam sp̄ialem p̄ter animam suam.
Ibo merito debet ei locus altissimus et
nobilissimus. Ibo dicit Gregorius. i om̄el.
ascensionis. qui fecit om̄ia sup̄ oīa virtu
te sua ferebat.

De octauo articulo

Ade v̄turus est iudicāe v̄nos
et mortuos. Istum articulum scri
bit beatus Hieronymus. et merito qz
quilibet christianus tenet credere futu
rum iudicium. quia est articulus fidei.
Circa quē articulum querit primo d̄ lo
co iudicij. Respondet q̄ locus extremi
iudicij est vallis iosaphat. Vnde Joelis
3. Adducā oēs gētes in vallē iosaphat
vbi disc̄pabo cū eis. nō tamē putādū
est q̄ christus ad vālem descendat. et q̄
oēs iudicādos vallis illa recipiat Sed
christus erit i aere in loco eminenti vt ab
omnib; possit videri. Et circa eū erit san
cti arcū quaz. et maligni erunt in terra
vndiq; circa locū iudicij. Secūdo queri
tur: cū quib; christus veniet ad locū iu
dicij: vel ad iudicium. Respondet q̄ cū
angel; et sanctis suis qui tunc erunt in ce
lo: Vnde Hieronimus. 25. Cum venerit filius
hois i maiestate sua: et oēs āgl̄i ei? cū eo
Tertio querit. an fiet citatio. Respon
det q̄ sic. et hec fiet p̄ vocem tube q̄ in ad
uentu iudicis ab omnib; audiet. Joh.
5. Venit hora in q̄ oēs q̄ i monumētis
sūt audient vocem filij dei. Et dicit ma
gister i quarto sententiā dist. 44 q̄ vox
ista erit xp̄i vel alicui? angli. vt plurimum
angeloz q̄ ab omnib; audiet. et virtute
eius mortui d̄ monumētis exatābūtur.
Erit em̄ signū valde euidēs et manifestū
Et ideo vox illa dicitur tuba p̄pter hoc

apostolorū

quæ erit valde apta. Et dicitur nouissima. quæ post illam non erit alia. **U**n Ap[osto]l[us]. i. **C**or[inthios]. i. **C**anet enim tuba: et mortui resurgent in corrupti. Quam horribiliter autem hec tuba sonet Hieronimus. inuit cum dicit. **C**um dormitio siue vigilo siue aliqd fecero: sp[iritus] illa vox nouissime tube sonat in auribus meis. **S**urgite mortui et venite ad iudicium. **H**ec vox ut dicit Chrysostomus. audiet in celo. Et tunc videbunt filii hominum (ut ait Lucas) venientem in nubibus celi. Illuc veniet iohannes baptista cum omnibus prophetis et patriarchis. **J**anitor celi petrus cum omnibus apostolis et euangelistis. **S**tephanus cum omnibus qui sunt innocenti sanguine fuderunt pro domino. **N**icolaus et martinus cum omnibus confessis. **K**atharina cum omnibus virginibus. **E**lizabeth cum omnibus viduis. **A**nna cum omnibus coniugatis. **R**egia celi cum omnibus sacerdotibus et religiosis. qui usque ad mortem in eius obsequio permanserunt. **I**te vox huius tube audiet in inferno: ut ait Chrysostomus. Et tunc lucifer: sathanas asmodeus. beelzebub veniet cum omni exercitu inferni. **I**te audiet vox tube per totum mundum ab oriente usque ad occidentem. et resurgent omnes pariter quorum corpora in terra quiescerunt. **V**eniet illuc Cayn. qui propter fratrem suum occidit cum omnibus homicidis. **J**udas cum omnibus traditoribus. **D**ylas cum omnibus iniquis iudicibus. **L**amech cum omnibus adulteris. **A**nania et zaphira cum omnibus monachis propter caritatis. **A**thalia cum puerorum necatrici. **E**t procedet qui bona fecerunt in vitam eternam: **Q**ui vero mala egerunt. in supplicium eternum. **¶** **I**te sciedum quod iste articulus debet nobis incutere timorem magnum. quia de omnibus redditori sumus districtam rationem. **E**ccl[esiasticus]. i. **L**uncta que sunt adducet dominus ad iudicium. **N**am redditori sumus rationem de omnibus cogitationibus nostris. **U**nde beatus Gregorius. **S**ic deus cogitationes vniuscuiusque considerat. et cunctos gressus dinumerat. ut nec minutissime cogitationes que apud nos vsu vilerunt eius iudicio indiscussa remaneant. **S**a

piencie. i. **I**n cogitationibus impij interrogatio erit. **I**tem de omnibus verbis **M**athej. i. **D**e omni verbo otioso quod locuti fuerint homines. etc. **I**tem de omnibus operibus nostris que gessimus in corpore. scilicet de omni gressu. visu. tactu. auditu. et sic de alijs. **A**postolus. **O**mnines nos manifestari oportet ante tribunal christi: ut referat unusquisque prout gesserat in corpore suo: siue bonum: siue malum. **I**tem de rebus temporalibus quomodo lucratus es. quomodo possedisti: quomodo expendisti. **I**tem quilibet de officio et artificio suo. scilicet faber sutor. sartor. pistoz. et sic de alijs. **S**imiliter officiales sicut magister ciuium. et sic de alijs. **I**te quilibet de suo statu: siue in statu matrimoniali: siue in statu virginitalis. et sic de alijs.

¶ De nono articulo:

Redo in sp[iritu] sanctum. **¶** **R**editis articulis specialiter respicientibus personas patris et filij: nunc accedendum est ad eos qui etiam in trinitate respiciunt personam. videlicet sp[iritu] sancti. **E**t istum articulum describit **J**acobus minor frater symonis et iude. **E**t merito. quia quilibet christianus tenetur credere hunc articulum. **Q**uia sicut necessarium est ad salutem credere in patrem et in filium: ita et in sp[iritu] sanctum. quia ipse est per omnia patris filio equalis quia est eiusdem essentie cum patre et filio. **E**rgo de necessitate salutis tenetur quilibet christianus credere quod sp[iritu] sanctus procedit a patre et filio. **I**n hoc greci errant quod dicunt quod solum a patre procedit. et non a filio quod est falsum et contra fidem. **U**nde canitur in symbolo **Q**ui ex patre filioque procedit. **U**nde etiam ab apostolo sp[iritu] filij nuncupatur. **G**alat. 4. **D**icit deus sp[iritu] filij sui in corda vestra. si ergo est sp[iritu] filij. utique est a filio. **E**t

De symbolo

ita planum est q̄ p̄cedit ab eo. Itē sci-
endum q̄ sp̄s sanctus ab omnib; est de-
siderandus. Quia per ip̄m uiuificamur
Joannis. 6. Sp̄s est qui uiuificat. nā
qui caret sp̄s sancto: mortuus est. nā sic
sp̄s rationalis necessarius est corpori
vt illud uiuificet. Si enim auferat sp̄i-
ritus in puluerem reuertitur Eodē mō
sp̄s sanctus se habet ad animam. Un-
de ps̄. Auferes sp̄m eoz̄z deficient Itē
necessarius est nobis sp̄s sanctus. quia
nisi p̄ euz̄ a malo liberamur: z̄ bonū ope-
ramur. Unde Aug⁹. in libro d̄ gratia.
Desiderate auxiliū gratie qua sola oēs
liberamur a malo. sine qua nullū p̄sus
sine cogitando siue uolendo z̄ amando si-
ue agendo facim⁹ bonū.

Co decimo articulo.

Sanctā ecclīaz catholicā Hūc ar-
ticulū descripsit b̄n̄s symō q̄ dī-
ct⁹ ē chananē⁹ frat̄ Jacobi mī-
noris z̄ sanguinē⁹ saluatoris. Sciēdū
q̄ ille articul⁹ sic intelligit̄. i. credo in spi-
ritum sanctum ecclīam catholicā san-
ctificantem. Itē sciēdū q̄ ecclīa. i. con-
gregatio fidelū z̄ q̄libet hō ī gr̄a existēs
est mēbz̄ ecclīe z̄ xp̄s est caput. Unde
Ephesi. 5. Uir est caput mulier⁹ sic xp̄s
est caput ecclīe. Et illi⁹ corporis anima
est sp̄s sanctus. quia sp̄s est qui uiuifi-
cat. Itē sciendum q̄ fides catholica ē
vna quod patet ex hoc. quia omēs ch̄i-
ani p̄cedentes z̄ sequentes vnā ha-
buerūt z̄ habebunt fidem. Ut dicit̄ li.
ij. sententiaz. distin. 35. Nam p̄cedētes
christiani illa credebant futura que nos
credim⁹ p̄terita. vt puta ip̄i credebant
explicitē vt̄ ip̄s dicit̄ filiū dei nascituz̄ pas-
suz̄ mortuz̄ resurrectuz̄. celū ascēsuruz̄:
hec oīa credim⁹ tā facta sc̄z̄ filiū dei icar-
natū. passum. z̄c. Bern̄. Multū aū sal-
uatoris aduētū deū oīp̄ orētē timētes et
diligētes sue salut⁹ gratissimū p̄missorē
credētes ī p̄missione fidelē: sperātes cer-
tissimum redemptorem. in hac fide z̄ ex-
pectatione saluati sunt. licet quando z̄ q̄

li z̄ quo ordine salus rep̄missa fuerit
ignorarent. Igitur ecclīa dicit̄ vna ex-
tra quam nullus saluatur: z̄ intra quam
nullus damnatur: Hoc figuratū ē ī ar-
cha noe in qua omnes qui fuerunt sal-
uabantur: z̄ omnes qui extra eā fuerunt
submergebantur. Igitur periculosum
est ualde extra ecclīam esse. P̄scindit̄
aū quis ab ecclīa tripl̄r. Primo p̄pter
qd̄cumq; p̄cēm mortale. q̄ licet peccato-
res sint de ecclīa quantum ad numeruz̄
propter christianitatis signaculum z̄ ca-
racterem: quem in baptismo consecuti
sunt: tamen non sunt uiui q̄ntum ad me-
ritum. Sc̄do p̄pter heresim. Tertio p̄pter
ex̄communicatiōem. Qui in aliq̄ p̄dictoz̄
sc̄ient mortu⁹ esset nō esset cū fidelib; se-
peliend⁹. nec esset p̄ eo orādū nec aliq̄d
sacrificium offerendum. **C**o sc̄do ecclīa
dicitur sancta. Hoc dicitur ad disse-
rētā ecclīe malignātū q̄ nō est c̄ta: s̄ p̄-
uersa. ps̄. Odi ecclīaz malignātum.
Sed ecclīa catholica est sancta z̄ pura
que quidem sanctitas attendit̄ ad simi-
litudinē ecclīe materialis que cū p̄secrat̄
lauat̄ z̄ iungit̄. Sic fideles loti sunt ī vir-
tute illius aque que exiit̄ de latere ipsi-
us christi. cuius virtute sc̄z̄ passionis xp̄i
baptismus z̄ alia sacramenta virtutem
habent. Itē fideles xp̄i unguunt̄ uncti-
one sp̄ali. hec aū unctio est sp̄s sancti
gratia. Simile est de hoīe: sicut de ac-
re. in die em̄ sp̄ est claritas nisi superueni-
at nebula: sic in anima hominis semper
est gratia sp̄s sancti: nisi ipsam expellat
p̄ immū dicit̄ peccati. Dedit̄ ei sp̄i-
tus sanctus cū immundicia habitare iu-
xta illud. Que communicatio luc̄ ad te-
nebras. Et dicitur sancta. q̄ de⁹ eaz̄ in-
habitat. ps̄. Dñe domū tuaz̄ decet san-
ctitudo. Ap̄ls. i. Col. ij. Nescitis quia
templum dei estis. Luc̄. Templū dei ī-
ter vos est **C**o tertio dicitur catholica. i. vni-
uersalis. Primo q̄ntū ad locū. q̄ p̄ totū
mundū predicat̄. Roman̄. i. Fides p̄a
annunciat̄ ī vniuersa t̄ra. ps̄. In oīm

tertia exiit sonus eorum. Secundo quantum ad sexum. quia nullus abicit sine sit iuuenis sine senex. sine masculus. sine femina. Tertio quantum ad tempus. quia omnes fideles qui fuerunt a principio abel iustitiae qui usque ad finem mundi erunt: hos continet ecclesia et durabit ipsa etiam usque ad finem mundi. Quia regnum ecclesie est firmissimum. ex quo non est subuersum per tyrannos. scilicet ne ronem. dyoclecianum. arrium. iulianum qui fortissime impugnaverunt ecclesiam. et conati sunt eam exterminare. Sed quanto plures illos fideles martyrisauerunt: tanto plures multiplicati sunt. sicut filii israel a pharaone oppressi plus fuerunt multiplicati: Exo. i. Immo nec antichristus prevaleret aduersus eam. scilicet eam ex toto exterminando. Unde mat. xxvij. Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi. sed post consummationem tunc remanebit in celo. Sed etiam ecclesia sancta diuisa est in tres. Una est in mundo. alia in purgatorio. tertia in celo. et hoc designatur in diuisione hostie que in tres partes diuiditur in missis sacerdotum.

De yndecimo articulo. **S**anctorum communionem remissionem peccatorum. Hunc articulum secundum Henricum de sirma. posuit Judas tadeus frater symonis et iacobi. Pro quo sciendum quod sanctorum communicatio est bonorum spiritualium per sanctos a congregatione congregatio. Unde inter alia que sunt nobis credenda etiam specialiter est credenda communicatio sanctorum in ecclesia. Nam omnes peccatores existentes sine peccato mortali participes sunt omnium bonorum que fiunt in ecclesia per quodlibet membrum ecclesie. Sicut si candela accendatur per aliquo specialiter: omnes qui cum illo sunt beneficii candele percipiunt: nisi in visu impeditur: scilicet obstaculo peccati mortali quod obtenebrat intellectum et inficit affectum. Iuxta illud psalmi. Participem me fac deus omnium timentium te. Ratio autem quare communia sunt bona ecclesie est

charitas et unitas fidelium. quia charitas non querit que sua sunt. sed quod utile est et bonum multis. Ideo ipsa est distributrix bonorum que fiunt in ecclesia. Quod bonum ecclesie in singula membra corporis christi iusticiam distribuat potest declarari per tria exempla. Primum est in homine: cum ei bus fuerit bene digestus dirigit ad singula membra sana. Secundum exemplum est in arboze in qua humor per radicem attractus diuiditur per singulos eius ramos saltem non aridos. Tertium exemplum est in fonte emanante que diuiditur in multos riuulos non obstructos. Non autem ab homine aliquid membrum vel ab arboze aliquid ramus amputatur: ad illud non mittitur nutrimentum. sic quando ab ecclesia aliquid periscinditur per heresim aut inobedientiam aut excommunicationem seu charitatis amissionem. tunc priuatur sanctorum communione et bonorum ecclesie participatione. Et hoc quilibet christianorum debet abhorere et fugere. quia sic absensus est in statu damnationis et omnium bonorum ecclesie priuatus. Sunt autem tria pericula inter alia que a sanctorum communione proueniunt. scilicet indulgentia prelatorum. preces sanctorum. et suffragia fidelium mortuorum. Unde est sciendum quod indulgentie veniunt de thesauro ecclesie et sanctorum communione. Hunc thesaurum habent dispendere prelati ecclesie plus et minus huic et illi dando secundum causam rationabilem. Quattuor tamen requirunt ad hoc quod indulgentie valeant secundum Theodosium super iij. dist. xx. Duo ex parte dantis. et duo ex parte suscipientis. Ex parte dantis requiritur auctoritas et causa rationabilis. scilicet utilitas ecclesiastica. Ex parte suscipientis etiam duo. scilicet ut sit contritus et confessus et faciat illud per quod indulgentia est data. **Q**uo ad secundam partem articuli. scilicet remissionem peccatorum est tenendum quod omne peccatum siue sit actuale siue originale in ecclesia potest remediari et mederi. Nam per baptismum tollit omne peccatum in baptisato non sicut accedente. siue hoc que rite baptisatus sit adultus

sive puulus Post baptismū at̄ q̄tēscāq̄
q̄s lapsus fuerit in peccm̄ siue sit mortale
siue veniale poterit p̄ verā p̄niam repa-
ri. Ergo firmiter quilibet credere debz
q̄ in ecclesia catholica est remissio omni-
um peccōrū. z in nulla alia secta. qz extra
ecclesiam non est sal⁹. Et p̄tra istū articu-
lum faciunt hoies desperati: qui p̄t ma-
gnitudinē yll' multitudinē peccōrū despe-
rant. qd̄ ē maximū peccm̄. Un̄ Iſid. de
lum. ho. Desperatio ē peccōrū omni peccō/
Un̄ etiā Aug⁹. sup̄ iohem. De nemi-
ne desperādum ē: dum est in hac vita. so-
lum em̄ desperatōis crimē est qd̄ mede-
ri non p̄t. Ergo credere debem⁹ remissi-
onē peccōrū:

De duodecimo articulo.

Arnis resurrectionē z vitāz eter-
nam amen. Hunc articulū po-
nit beatus Mattheus ap̄ls vbi
duo tāgit. Primo generalē resurrectionē
vbi dicit. carnis resurrectionem. Secū-
do et̄nā glām dicēs: vitā et̄naz. Circa
p̄mū notandum q̄ oēs hoies simul re-
surgēt in nouissimo die. Un̄ Iohis. 5.
Venit hora in q̄ oēs q̄ in monumentis
sūt audiet̄ vocē filij dei. z qui audierint
viuēt. Itē ap̄ls. i. ad Cor. 15. Oēs q̄/
idem resurgemus. Un̄ credēdū est omī
christiano q̄ quilibet homo idem in nu-
mero resurget cū eodē corpore in quo iam
viuit Un̄ Job. 19. Rursum circūdabor
pelle mea: z in carne mea videbo deum
saluatore meum quem visurus sum ego
tēp̄z nō alius. Ad denotandū idēp̄tira-
tem p̄rii corporis. q̄uis em̄ corp⁹ in cine-
rem et in puluerem redactum sit: tamen
oīa ista que spectāt ad cōplēmentū corpo-
ris redibūt. z idem corpus resurget. Et
eadē aīa illius hoīs hoc idē corpus sibi
assumet. z ei p̄iūget. Hoc patz. qz si hō
qui meruit debeat p̄mīari vt iustus ē: ne-
cesse est: vt idem corp⁹ z eadē aīa ī resur-
rectōe itēz p̄iungant̄ que p̄rius fuerunt
sūt p̄iūcta dū viuerēt an̄ mortē Nā si aīa
aliū corp⁹ assumēt: n̄ eēt resurrectio. sed

nouū corpus assumptio. Ex hoc patz q̄
idem corpus in numero cuiuslibet electi
qd̄ nūc est grossum. mortale. corruptibile
le. defectuosum. obscurū. passibile z gra-
ue: hoc erit in resurrectōe imortale. sub-
tile. incorruptibile sine defectu: z clarū. ī
passibile z agile Et dico notāter cuiusli-
bet electi. qz corpora reproborū erūt valde
passibilia grossa ponderosa z obscura.
Sz q̄reret q̄s de etate resurgentū z q̄n-
titate. R̄ndetur: oēs in eadē etate resur-
gent. sicut x̄ps q̄ fuit. xxxij. annoz z q̄s
dimidiij. Sic in eadē etate oēs resur-
gemus tā senes q̄ iuuenes. Et in illa q̄n-
titate stature resurget vnusq̄sq̄ quā tūc
habuit vel habuisset si ad talē etatē pue-
nit vel puenisset sine impedimēto sui sta-
tus Un̄ ap̄ls ad eph. iij. Donec occur-
ramus in virū p̄fectū in mēsurā etatē ple-
nitudinē xp̄i **X** Quātū ad secū-
dam p̄tem istius articuli vbi dicit̄ vitam
eternā Sciendū q̄ quilibet homo debet
credere vitam eternā: q̄ vita ip̄e de⁹ est
Iohis. xij. Ego sum via veritas z vi-
ta. Et ideo anima que semp̄ erit p̄iūcta
deo semp̄ habebit vitam eternam. Et
nota q̄ vita eterna omnibus bonis ab-
undat. Et ideo est finis omnīū desiderii-
orum nostrorum. nam in vita eterna sen-
sus delectabitur. intellectus illuminabi-
tur. affectus quietabitur. appetitus sa-
tiabitur. Unde Augustin⁹ libro. ij. de
ciuitate dei. Quare illam vitam āple-
cti debuisti vbi est vita sine morte. lux
sine tenebris. iuuet⁹ sine senectute. pax
sine discordia. volūtas sine iniuria. reg-
num sine commutatōe. quia non amit-
titur. Unde Iohānis. xvi. Gaudium
vestrum nemo tollet a vobis. Et taz ex-
cellens est illud gaudium: z tam mulea
sunt ibi bona q̄ de singulis dicere q̄ ibi
erunt deficiat humanus intellectus. nō
solum human⁹ s̄ et̄iaz angelicus. ap̄lo
attestāte. q̄ ait. i. Lhoz. ij. Qd̄ nec ocul⁹
vidit: nec aur̄s audiuit: nec in cor homi-
nis ascendit q̄ p̄parauit deus his q̄ dūc

gūc illū. **U**n̄ etiā ps. **Q**uā mille āni ān
oculos tuos sicut dies besterna q̄ p̄terijt
Ad quā vitā nos p̄ducatur iesus x̄ps ma
rie filius: q̄ sine fine viuit z regnat Amē

Incipit tractatus

de septem sacramentis.

A

Sacramēta sunt septē q̄ de
us instituit. z in q̄libet sa
cramēto dat gr̄a digne re
cipienti ip̄m sacramentum

Querit q̄ sunt sacramenta
nec̄itatis. **R**ūdeo f̄m Ray. q̄ q̄nq̄. s.
baptism⁹. cōfirmatio. eucharistia. p̄ma.
et extrema vinctio. **E**t dicuntur nec̄itatis
q̄ sunt in p̄cepto. z tenet q̄libet ad ea
susceptenda p̄ loco z tpe. Reliq̄ duo sūt
sacramenta voluntat⁹. s. ordo z matrimo
niū. **Q**uerit vtrū sacramenta debeant
p̄ctōribus dari. **R**ūdeo f̄m Raymun/
dū p̄pter occulta p̄ctā nō p̄nt sacramen
ta denegari alicui nisi p̄ amonitōez secre
tam in sp̄ali: vel publicā factā in gene
rali. vt p̄tz de p̄se. di. ij. c. phibeat. **E**x
stans aut̄ in p̄ctō mortali: siue occulto si
ue manifesto mortāl̄ peccat recipiēdo
vt p̄tz dist. xl. c. multi. z. xcy. c. illd. xi. q.
ij. c. audī. **S**ilr z ministrās sacramēta
in p̄ctō mortali peccat mortāl̄. **Q**ueri
tur. vtrū possint iterari sacramēta. **R**ū/
deo tria sacramēta nō p̄nt iterari. s. bap
tism⁹ z cōfirmatio z ordo. q̄ in collatōe
cuiuslibet triū predictōz imp̄m̄i carac
tē. q̄ etiā p̄ mortē ab aīa nō p̄t separi.
Un̄ si q̄s resuscitaret nō esset baptisan
dus. nec cōfirmāndus. nec reordināndus.
Sec⁹ est d̄ q̄tuor alijs sacramētis **U**n̄
Hugo de scō vic. dr. **S**i lazarus p̄ re
suscitatōem voluisset resumpsisse vxores
suā: oportuisset q̄ d̄ nouo ztraxissz **U**n̄
p̄ mortē soluit m̄rimoniū. **S**ilr euchi
stia z p̄ma z extrema vinctio reiterant̄.

De p̄mo sacramēto. s. baptismi **A**
Baptismus est p̄mū sacramentū z
ianua oīm sacramētoz. z etiā est

fundamentū oīm sacramētoz. quia nul
li cōfert̄ aī ip̄m in ecclia aliq̄d sacramē
toz. **Q**uerit quis sit effectus cathedri
mi. **R**espōdeo f̄m Tho. in. iij. dist. vi.
q̄ exorcismus habet effectū in corpore z
in aīa. quia minuit p̄tatem demonis ne
possit tantū in hoīe sicut p̄us. ne bap
tism⁹ z alia bona impediatur. **S**ed p̄dic
ta potestas demōis totalr̄ in baptismō
tollit̄ **S**icut pharo p̄us flagellatus est
p̄plo nō egresso de egypto. z postea po
pulo egresso totalr̄ i mari rubro **Q**uod
est figura baptismi dē submersus. **Q**ue
rit. vtrū om̄es teneant̄ ad baptismū. **R**e
spōdeo f̄m Tho. in. iij. dist. vi. **Q**uilibet
tenet etiā sanctificatus in vtero p̄
ter tres rōes. **P**rimo q̄dem p̄pter acq̄rē
dum caracterē quo adunet̄ p̄plo dei. et
quasi deputet̄ ad p̄cipiēda diuina sacra
mēta. **S**cōdo vt p̄ baptismi susceptōem
passioni x̄pi corporaliter cōformet̄ **T**er
tio p̄pter bonū obediētie. q̄ p̄ceptuz de
baptismo oībus datum est. **J**ohis. iij.
Nisi q̄s renat⁹ fuerit ex aqua z c̄. **Q**ue
rit vtrū baptismus aque possit in ali
quo suppleri. **R**espōdeo f̄m Petruz de
tharentasia f̄m cōem legem nō p̄t in
puulis suppleri: cum nō possint habere
vsum liberi arbitrij. **S**ed si p̄ christo oc
cideretur: p̄te credit̄ q̄ saluarent̄ sine ba
ptismo aque. **I**n adultis aut̄ p̄t suppleri
p̄ baptismum flammis siue contritiōis
et p̄ baptismuz sanguinis. id est marty
rij. **E**t hoc intellige quādo est articulus
nec̄itatis. **Q**ueritur vtrū puer in
vtero existens possit baptisari. **R**espō/
deo f̄m Thomā vbi supra: nō potest.
quia talis deo notus est non ecclie. nec
subijci potest operatōi ministroz ec
clesie. **U**nde Augustinus dicit. q̄ sicut
qui non vixit nō potest mori. ita qui na
tus nō fuerit non potest renasci. **N**ō de
bet autē mater sc̄m̄di vt puer possit na
sci et baptisari **Q**uia f̄m ip̄sum nō sunt
facienda mala vt eueniant bona. **D**eber
tamen ip̄a mater sc̄m̄di si iam defuncta